

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

«ЗАТВЕРДЖУЮ»:

**проректор з науково-педагогічної
роботи
Пантелеймонов А.В.**

**Робоча програма навчальної дисципліни
ГРОШІ І КРЕДИТ**

галузь знань: **05 Управління і адміністрування**

спеціальність: **051 Економіка**

освітньо-професійна програма : **Економіка та економічна політика**

рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський) рівень**

факультет **економічний**

2018/2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою економічного факультету

22 червня 2018 року, протокол № 8

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Лаврик О.Л., канд.екон. наук, доцент, кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Програму схвалено на засіданні кафедри

Фінансів, банківської справи та страхування

Протокол від 21 червня 2018 року № 14

Завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування

_____ Глуценко В.В.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією
Економічного факультету

Протокол від 21 червня 2018 року № 9

Голова методичної комісії економічного факультету

Євтушенко В.А.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни ГРОШІ І КРЕДИТ складена відповідно до освітньо-професійної програми Економіка та економічна політика підготовки спеціалістів першого ступеня вищої освіти «бакалавр» галузі знань 05 Управління і адміністрування, спеціальності 051 Економіка.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Мета: Метою викладання навчальної дисципліни «Гроші і кредит» є набуття фундаментальних знань з функціонування фінансів та їх впливу на соціально-економічний розвиток суспільства; вивчення сукупності фінансових відносин, які виражають розподіл і перерозподіл вартості валового внутрішнього продукту і національного доходу.

Формування спеціальних знань і практичних навичок з питань організації грошово-кредитних відносин та їх функціонування на макро – і мікроекономічному рівнях, передбачених кваліфікаційною характеристикою спеціальності «Економіка та економічна політика».

Це необхідно майбутнім фахівцям, щоб об'єктивно оцінювати економічні процеси, які відбуваються в суспільстві, розуміти суть і тенденції розвитку грошово-кредитних відносин та їх особливості у сфері державних фінансів і фінансів господарських одиниць, розробляти і вирішувати актуальні питання теорії і практики розбудови грошової політики держави.

1.2. Основні завданнями вивчення дисципліни

Завдання: вивчення навчальної дисципліни «Гроші і кредит» полягає в теоретичній і практичній підготовці студентів з основ правильного розуміння закономірностей у сфері фінансово-кредитних відносин держави, суб'єктів господарювання, домогосподарств, застосування цих закономірностей у практиці їх роботи; з'ясування ролі кредиту та фінансового ринку в економічній перебудові суспільства на шляху розвитку ринкової інфраструктури; визначення сукупності заходів щодо забезпечення використання цих важелів економічної політики держави.

1.3. Кількість кредитів - 4

1.4. Загальна кількість годин – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	-
Семестр	
4-й	-
Лекції	
32 год.	-
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	год. -
Лабораторні заняття	
год. -	год. -
Самостійна робота	
56 год.	-
Індивідуальні завдання	
- год.	-

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

- чітко обґрунтовувати понятійно-термінологічний апарат дисципліни «Гроші і кредит»;
- застосовувати при прийнятті рішень методи, важелі, стимули, санкції грошово-кредитного впливу;
- використовувати у практиці методи управління грошовою масою, планування, грошового обігу;
- формувати та розподіляти фонди грошових коштів, що залишаються у розпорядженні підприємств;
- знаходити оптимальні кредитні рішення, спрямовані на реалізацію комплексних цільових завдань виробничо-економічного стимулювання високопродуктивної праці та заохочування підприємницької діяльності;
- ефективно поєднувати форми і методи планування та прогнозування грошового обігу;
- практично застосовувати фондові інструменти в діяльності на ринку цінних паперів і валютних ринках.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. Гроші, їх обіг та грошова політика держави

Тема 1. Сутність грошей та розвиток їх функцій в сучасних умовах.

Виникнення грошей в розрізах різних їх концепцій: ідеалістичної, історичної. Кількісна теорія грошей. Еволюційна теорія грошей. Функції грошей. Закони грошового обігу. Тлумачення функцій грошей в сучасній економічній літературі. Розмаїття поглядів на сутність та функції грошей в ринковій економіці. Гроші та економічна безпека держави.

Тема 2. Розвиток грошей та трансформація змісту грошей в сучасних умовах.

Історизм розвитку грошей. Реальні гроші як початковий етап їх розвитку. Металеві, паперові та кредитні гроші, їх зміст та закони обігу. Підробка грошей. Переродження свого реального змісту в процесі переходу від монетно-знакової ступені до паперово-грошової та паперово-кредитної ступені. Розрахунково-знакова ступінь як форма ідеалізації грошей. Виникнення ідеальних грошей, їх сутність та форми існування. Правопорушення при використанні електронних грошей та пластикових карток.

Тема 3. Грошові системи та їх еволюція.

Поняття грошової системи та її елементи. Загальні та специфічні риси грошової системи як форми організації грошового обігу в державі. Форми грошового обігу, його типи та грошові стандарти. Сучасні характеристики організації грошового обігу в країнах ринкової економіки. Платіжний обіг та форми грошових розрахунків в Україні.

Тема 4. Грошовий обіг та грошові потоки.

Поняття грошового обігу, його особливості та структура. Сфери грошового обігу: фінансова, фіскально-бюджетна, кредитна, безготівково-грошова. Грошові потоки.

Балансування грошових потоків. Швидкість обороту грошей. Проблеми монетизації економіки.

Тема 5. Грошові розрахунки у господарській практиці.

Безготівковий грошовий обіг та форми безготівкових розрахунків. Розрахункові, платіжні та комерційні документи. Порядок розрахунків за допомогою платіжних доручень, чеків, акредитивів, платіжних доручень-вимог та платіжних вимог та інших форм. Зловживання шляхом використання підроблених кредитних авізо. Інструкція НБУ №22 “Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті” від 21.01.2004 р. Розкрадання

грошових коштів шляхом використання фіктивних документів. Готівковий обіг та особливості його організації. Положення НБУ №637 “Про ведення касових операцій у національній валюті України” від 15.12.2004 р. Злочинна діяльність у сфері грошового обігу та боротьба з нею.

Тема 6. Грошовий ринок.

Поняття грошового ринку. Грошовий попит та грошова пропозиція. Операційний та спекулятивний попит на гроші. Пропозиція грошей та грошові агрегати. Грошова маса, що обслуговує грошовий обіг в Україні. Грошова база. Рівновага грошового ринку та механізм її забезпечення. Первинні засади формування грошової політики. Цілі політики в короткостроковому та довгостроковому періоді. Форми та види грошової політики. Грошова політика і економічна безпека держави.

Тема 7. Валютний ринок.

Поняття валютної системи та валютного ринку.

Валютний курс та його утворення. Ринкове та державне регулювання валютних відносин. Валютна політика та її форми. Міжнародні та регіональні валютні та кредитні установи. Питання розвитку валютної системи України.

Тема 8. Грошово-кредитна політика держави.

Форми і види грошово-кредитної політики. Необхідність та сутність грошових реформ. Форми проведення грошових реформ. Найбільш важливі грошові реформи. Грошова реформа і платіжна система України, її ознаки. Грошові реформи і інфляція. Шляхи подолання інфляції. Грошова реформа і правова система держави. Наслідки грошових реформ. Грошова реформа в Україні у 1996 році та її значення. Кількісна теорія грошей та сучасний монетаризм.

РОЗДІЛ 2. Кредит та фінансове посередництво в ринковій економіці

Тема 9. Необхідність кредиту, його сутність та функції.

Джерела формування кредитних ресурсів в суспільстві. Необхідність кредиту та його сутність. Кредит і гроші. Кредит і фінанси. Сучасні теорії кредиту: натуралістична та капіталотворча. Інші погляди на сутність кредиту. Функції кредиту. Роль кредиту в розвитку економіки України. Злочинна діяльність у кредитній сфері та напрямки її припинення.

Тема 10. Кредитний механізм: межі, принципи та форми функціонування.

Економічні межі кредиту. Макроекономічна і мікроекономічна межа кредиту. Ринок кредитних ресурсів. Позаекономічний вплив на границі

кредиту. Принципи кредитування та їх сутність. Форми кредиту та його види. Вексель як кредитне знаряддя обігу. Відсоток за кредит та фактори, що на нього впливають. Розкрадання грошових коштів шляхом неповернення кредитів. Розкрадання кредитних коштів через розрахунки за позичальника третьою організацією.

Тема 11. Кредитна система України.

Сутність кредитної системи України. Структура кредитної системи. Банківська система. Парабанківська система. Небанківські грошово-кредитні операції. Подальший розвиток кредитної системи в процесі здійснення кредитних реформ. Сутність основних кредитних реформ в Росії, СРСР (1930-32 рр.). Кредитна реформа в незалежній Україні та її особливості. Створення економічної безпеки в кредитній сфері економіки України.

Тема 12. Комерційні банки як фінансові посередники та їх діяльність.

Історія банківської справи. Сутність поняття “банк” та різновидності його тлумачення в літературі. Юридичні та економічні ознаки банку. Банк з макро- та мікроекономічної точки зору. Функції банків. Створення грошей кредитною та банківською системою. Механізм грошово-кредитної мультиплікації та обчислення мультиплікатора грошової пропозиції. Грошова емісія та економічна безпека держави.

Баланс комерційного банку як основний звіт про його діяльність. Особливості банківського балансу як бухгалтерського документу. Активи та пасиви балансу. Балансовий рахунок, його дебетова та кредитова складові. Загальні правила побудови банківських балансів. Пасиви та пасивні операції комерційного банку. Власний та залучений капітал. Джерела формування пасивів. Активи та активні операції комерційних банків. Каса, кредитні, інвестиційні, агентські та інші операції. Злочинна діяльність у банківській сфері.

Взаємозв'язок між класичними та сучасними операціями комерційного банку. Економічна характеристика лізингових, факторингових, трастових та інших операцій (операцій з дорогоцінними металами, гарантійних, консультативних, інформаційних операцій та фінансового інжинірингу). Міжнародні валютні та розрахункові операції. Форвардні, ф'ючерсні операції. Хеджування активів. Валютні “свопи”, опціони та валютний арбітраж. Банківський менеджмент та маркетинг. Зловживання при проведенні операцій з використанням коррахунків банків-нерезидентів.

Тема 13. Глобалізація економіки та фінансово-кредитні установи.

Фінансова глобалізація та ринковий перерозподіл кредитних ресурсів. Міжнародний фінансовий ринок. Міжнародний валютний ринок та особливості

його функціонування. Неринковий перерозподіл фінансово-кредитних ресурсів. МВФ і його зв'язок з Україною. Світовий банк. Регіональні міжнародні фінансово-кредитні інституції. ЄЦБ, ЄБРР. Банк міжнародних розрахунків.

2. Структура навчальної дисципліни

Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Всього				
		лекції	Семінарські заняття	Індивідуальна робота	Самостійна робота
Тема № 1 Сутність грошей та розвиток їх функцій в сучасних умовах.	4	2	2	2	1
Тема № 2 Розвиток грошей та трансформація змісту грошей в сучасних умовах.	4	2	2	2	1
Тема № 3 Грошові системи та їх еволюція.	4	2	2	2	1
Тема № 4 Грошові системи та їх еволюція.	4	2	2	2	1
Тема № 5 Грошові розрахунки у господарській практиці.	4	2	2	2	2
Тема № 6 Грошовий ринок.	4	2	2	2	2
Тема № 7 Валютний ринок.	4	2	2	2	2
Тема № 8 Грошово-кредитна політика держави.	6	3	3	2	2
Разом за розділом 1:	32	17	17	16	12
Тема № 9 Необхідність кредиту, його сутність та функції.	6	3	3	2	2
Тема № 10 Кредитний механізм: межі, принципи та форми функціонування.	6	3	3	2	3
Тема № 11 Кредитна система України.	6	3	3	2	4
Тема № 12 . Комерційні банки як фінансові посередники та їх діяльність.	6	3	3	2	4
Тема № 13 Глобалізація економіки та фінансово-кредитні установи.	6	3	3	3	4
Разом за розділом 2:	30	15	15	11	17
Усього годин:	120	32	32	27	29

4. Теми семінарських занять

№п\п	Назва теми	Кількість годин
1	<i>Сутність грошей та їх функції у сучасних умовах.</i>	3
2	<i>Розвиток грошей та трансформація їх змісту в сучасних умовах.</i>	2
3	<i>Грошові системи та їх еволюція.</i>	1
4	<i>Грошовий оборот та грошові потоки.</i>	2
5	<i>Грошові розрахунки у господарській практиці.</i>	3
6	<i>Грошовий ринок.</i>	1
7	<i>Валютний ринок.</i>	2
8	<i>Грошово-кредитна політика держави.</i>	2
9	<i>. Необхідність кредиту, його сутність та функції.</i>	2
10	<i>Кредитний механізм: межі, принципи та форми функціонування.</i>	4
11	<i>Кредитна система України.</i>	3
12	<i>Комерційні банки та їх діяльність.</i>	3
13	<i>Фінансова глобалізація та фінансово-кредитні установи.</i>	4
Усього		32

5.Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види і зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	<i>Вивчення тем для самостійного закріплення матеріалу</i>	5
2	<i>Підготовка відповідей для самоконтролю власних знань</i>	5

3	<i>Проведення самоаналізу завдань і ситуацій</i>	5
4	<i>Розв'язування задач з тем курсу</i>	5
5	<i>Підготовка рефератів для виступу на семінарських заняттях</i>	5
6	<i>Вибір теми та самостійне написання індивідуальної роботи з дисципліни. Робота з літературою</i>	31
Усього:		56

5.1. теми для самостійного закріплення матеріалу

1. Еволюція форм грошей, їх якісні властивості та купівельна спроможність.
2. Різниця між паперовими та кредитними грошима.
3. Якісні перетворення у формах вартості та виникнення ідеальних грошей.
4. Зміст грошової реформи в Україні (1966 р.).
5. Грошові розрахунки в господарській сфері.
6. Грошовий оборот та його економічна суть.
7. Побудова безготівкового грошового обігу та розрахунків.
8. Принципи побудови готівкового обігу та його організація.
9. Економічна суть рівноваги грошового ринка та її забезпечення.
10. Єдність та різниця форм грошової політики.
11. Правове регулювання готівкового та безготівкового грошового обігу.
12. Джерела формування ссудного фонду суспільства.
13. Загальні та специфічні передумови виникнення кредиту.
14. Єдність та різниця кредиту з грошима та фінансами.
15. Функції кредиту та їх визначення в літературі.
16. Економічні та позаекономічні границі кредиту.

17. Вексель як кредитне знаряддя обігу.
18. Економічний зміст проценту за кредит.
19. Сучасні форми комерційного кредиту.
20. Зміст кредитних реформ.
21. Правова природа кредитної угоди.
22. Юридична та економічна основа поняття “банк”.
23. Грошовий мультиплікатор.
24. Специфіка банківської бухгалтерії.
25. Економічний зміст активних та пасивних операцій банку.
26. Сучасні операції комерційних банків та їх класифікація.
27. Єдність та різниця банківського менеджменту та маркетингу.
28. Структура НБУ та його статус в сучасній Україні.
29. Різноманітність функцій НБУ.
30. Правове поле для банківської діяльності в Україні.

5.2. питання для самоконтролю

1. Чим відрізняються повноцінні гроші від неповноцінних?
2. Що таке “квасігроші”, електронні гроші, депозитні гроші?
3. Які чинники лежать в основі трансформації функцій грошей та їх форм?
4. Як структурується грошовий оборот?
5. Які форми розрахунків використовуються в господарській практиці?
6. В чому різниця між фіскально-бюджетною та фінансово-кредитною сферами обігу грошей?
7. Чим відрізняється операційний від спекулятивного попиту на гроші?
8. Які правові підстави регулювання грошового обігу в Україні?

9. Яке протиріччя вирішується за допомогою кредиту?
10. Які передумови та причини виникнення кредиту?
11. Чим відрізняються закономірності руху кредиту на макро- та на мікрорівні?
12. Що лежить в основі класифікації форм і видів кредиту?
13. В чому проявляються економічні межі комерційного кредиту?
14. Хто надає споживчий кредит?
15. Чи є економічною категорією процент за кредит?
16. В чому особливості кредитної реформи в незалежній Україні?
17. Якими рисами характеризується розвиток кредиту в період переходу України до ринкових відносин?
18. Що слід віднести до правових засад укладання кредитної угоди?
19. У чому полягає зміст фінансового посередництва?
20. Що таке класичні операції банку?
21. Чому банківське законодавство не дозволяє виконувати класичні операції банків небанківським фінансовим установам?
22. У чому полягає економічне призначення центрального банку?
23. Чи повинний бути НБУ незалежним?
24. Які послуги комерційним банкам надає НБУ?
25. В чому специфіка терміну “сучасні” операції комерційних банків?
26. Чому у багатьох розвинених країнах центральним банкам забороняється купувати державні цінні папери на первинному ринку?
27. Що таке банківські інвестиції?
28. За якими ознаками класифікуються банківські послуги?
29. Чим відрізняється ліквідність від платоспроможності комерційного банку?
30. Що створює правові засади банківської справи в Україні?

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальним завданням для студентів при вивченні навчальної дисципліни «Гроші і кредит» є підготовка рефератів.

Темати рефератів

1. Гроші та економічна безпека держави.
2. Правопорушення при використанні електронних грошей та пластикових карток.
3. Сучасні характеристики організації грошового обігу в країнах ринкової економіки.
4. Участь банків та небанківських установ в міжнародних платіжних системах.
5. Грошова реформа в Україні (1996) та її наслідки.
6. Порядок оформлення розрахункових, платіжних та комерційних документів.
7. Основи організації міжбанківських розрахунків.
8. Формування грошового ринку в Україні.
9. Тінізація економіки та її грошова маса.
10. Шляхи подолання інфляції і особливості їх реалізації в Україні.
11. Валютний курс та його утворення.
12. Міжнародні валютні установи.
13. Кредит, гроші і фінанси єдність та різновиди.
14. Теорії кредиту.
15. Державний кредит і державний борг в Україні.
16. Іпотечний кредит в Україні.
17. Кредитні реформи в Росії (до 1917 р.) та СРСР (1930-1932 рр.).
18. Економічна юридичні ознаки банку.
19. Кредитний потенціал комерційного банку.
20. Баланс комерційного банку як джерело комерційної інформації.
21. Класичні та сучасні банківські операції: єдність та відмінність.

7. Методи контролю.

Методами контролю є: оцінка усної розгорнутої відповіді на питання; співбесіда; оцінка письмової відповіді на питання; контрольні роботи; виконання комбінованих завдань тощо.

Форми організації контролю знань:

Поточний контроль: усне опитування та письмовий контроль на семінарських заняттях, лекціях; тестування, письмові контрольні роботи з кожного з трьох розділів програми курсу, ректорська контрольна робота.

Підсумковий контроль: письмовий екзамен (4 семестр).

8. Схема нарахування балів

Підсумковий семестровий контроль при проведенні екзамену:

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання					Екзамен	Сума
Розділ 1	Розділ 2	Семінари	Індивідуальне завдання	Разом		
Теми 1-8	Теми 9-12	Рішення задач	5 балів	60	40	100
20 балів	20 балів	15 балів				

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

основна література

1. Закон України “Про банки та банківську діяльність” (2010).
2. Закон України “Про Національний банк України”.
3. Закон України “Про цінні папери та фондову біржу”.

4. Закон України “Про підприємництво в Україні”.
5. Інструкції НБУ № 135 від 29.03.2001 р.; № 69 від 19.02.2001 р.; №246 від 28.09.1995 р.
6. Гроші та кредит. Підручник. За заг. Ред М.І.Савлука. К.,2011.
7. Глущенко В.В. Фінанси ринкової економіки. Х.,2000.
8. В.М.Иванов. Деньги и кредит. Курс лекций. К.,1999.
9. Финансы, денежное обращение и кредит. Учебник. Под ред. В.К.Сенчагова. М.,1999.
9. Антонов Н.Г., Пессель М.А.. Денежное обращение, кредит и банки. М., Финстатинформ, 1995.
10. Колпакова Г.М. Финансы, денежное обращение, кредит. М., ”Финансы и статистика”, 2001.

а) підручники

1. Гроші та кредит. Підручник. За заг. ред. д.е.н., проф. М.І. Савлука. К., 2006.- 602 с.
2. Финансы, денежное обращение и кредит. Учебник. Под ред. д.э.н., проф. В.К.Сенчагова, д.э.н., проф. А.И.Архипова. М., “Проспект”, 1999.- 496 с.
3. Банковское дело. Учебник. Под ред. д.э.н., проф. О.И.Лаврушина. Изд. второе, переработанное и дополненное. Москва, «Финансы и статистика», 2002.-672 с.
4. Банківські операції. Підручник. За ред. д.е.н., проф. А.М.Мороза. К., 2000.- 384 с.
5. Финансы. Денежное обращение. Кредит. Учебник. под ред. чл.-корр. РАЕН Л.А.Дробозиной и акад. Г.Б.Поляка. Второе изд. М., «ЮНИТИ», 2001.- 512 с.
6. Енциклопедія банківської справи України. К., “Молодь”, 2001.-680 с.
7. Бандурка А.М., Глущенко В.В. Деньги и кредит. Учебник. Изд-во НУВС. Харьков 2003. 480 С.
8. Бандурка О.М., Глущенко В.В., Глущенко А.С. Гроші і кредит. Підручник. Львів. «Магнолія 2006». 2013.

б) навчальні посібники

8. Голуб А., Семенюк Л., Смовженко Т. Гроші. Кредит. Банки. Навчальний посібник. Львів, ”Центр Європи”, 1997.-206 с.
9. Антонов Н.Г., Пессель М.А. Денежное обращение, кредит и банки. М., АО «Финстатинформ». 1995.-272 с.

- 10.Иванов В.М. Деньги и кредит. Курс лекций. Киев, 1999. -230 с.
- 11.Колпакова Г.М. Финансы, денежное обращение, кредит.М., “Финансы и статистика”, 2001.-368 с.
- 12.Деньги, кредит, банки, ценные бумаги. Практикум. Под ред. д.э.н., проф.Е.Ф.Жукова. М., “Юнити”.2001.-310 с.
- 13.Банківське право України. Навчальний посібник. За заг. ред. д.ю.н., проф. А.О.Селіванова. К., “Інюре”, 2000.-384 с.
- 14.Костюченко О.А. Банківське право. Навчальний посібник. 2-е видання, перероблене і доповнене. К.,2000.-240 с.
- 15.Глущенко В.В., Чехунов В.Н. Финансы. Учебное пособие. Изд-во ун-та внутр. дел. Х., 2000.-164 с.

д о п о м і ж н а л і т е р а т у р а

16. Гальчинський А. Теорія грошей. К., “Основи” 1996.- 413
17. В.Ющенко, В.Лисицький. Гроші: розвиток попиту та пропозиції в Україні. К., “Скарби”, 1998.-286 с.
- 18.Харрис Л. Денежная теория.М.,”Прогресс”, 1990.-750 с.
- 19.Науменкова С.В.Проблемы сбалансированности денежного рынка Украины К., Наукова думка,1997.-56 с.
- 20.Глущенко В.В. Анализ и регулирование деятельности коммерческого банка. Х., 2000.-76 с.
- 21.Ющенко В.А.Проблеми ремонетизації економіки України//Вісник НБУ.-1997.-№6.
- 22.Савлук М., Сугоняко О. Чи вистачає грошей економіці України//Вісник НБУ,1997.-№4.
- 23.Гетьман В. Банківська система України: діяльність і проблеми//Банківська справа,1995.-№1.
- 24.Глущенко В.В., Ющенко Я.П. Грошово-кредитне забезпечення ринкових транзицій економіки України.- Вісник Харківського національного університету. -№508,2001.
- 25.Економіка України.,(науковий журнал, виходить раз на місяць).
- 26.Фінанси України., (науковий журнал, виходить раз на місяць).
- 27.Вісник НБУ., (науковий журнал, виходить раз на місяць).

- 28.Гроші та кредит.,(науковий журнал, виходить раз на місяць).
- 29.Всё о бухгалтерском учете., (газета).
- 30.Закон України “Про Національний банк України”.-Відомості Верховної Ради,1999,№29, ст.238.
- 31.Закон України “Про банки та банківську діяльність”.-Орієнтир. 17 січня 2001 року, № 8.
- 32.Положення НБУ “Про кредитування”. №246 від 28.09.95
- 33.Інструкція НБУ “Про організацію роботи з готівкового обігу установами банків України”. №69 від 19.02.2001.

10. Інформаційні ресурси

Адреси сайтів інтернету

http:// rada.kiev.ua	Верховна Рада України
http:// <u>www.kmu.gov.ua</u>	Кабінет Міністрів України
http:// <u>www.ssmc.gov.ua</u>	Держкомісія по цінним паперам
http:// www.ukrstat.gov.ua	Міністерство статистики
http:// <u>www.minfin.gov.ua</u>	Міністерство фінансів України
http:// <u>www.sta.gov.ua</u>	Податкова служба України
http:// <u>www.mlsp.kiev.ua</u>	Міністерство праці і соціальної політики
http:// <u>www.me.gov.ua</u>	Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції України

Рекомендоване методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Гроші і кредит» містить:

- конспект лекцій «Гроші і кредит» у електронному виді;
- методичні матеріали до семінарських занять;
- методичні матеріали до самостійної роботи студентів;
- методичні вказівки індивідуальної роботи;
- комплекти завдань з контрольних робіт за розділами навчальної програми;
- список екзаменаційних питань з курсу «Гроші і кредит» екзаменаційні білети.

ПРИКЛАДИ РОБІТ
ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ГРОШІ І КРЕДИТ»

галузь знань: **05 Управління і адміністрування**

спеціальність: **051 Економіка**

освітньо-професійна програма : **Економіка та економічна політика**

рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський) рівень**

ЕКЗАМЕНАЦІЙНА РОБОТА (підсумковий контроль), 4-й семестр

Екзаменаційна робота з даної дисципліни містить 30 варіантів формалізованих завдань рівнозначної складності, вирішення яких потребує уміння застосовувати інтегровані знання програмного матеріалу дисципліни «Гроші і кредит».

Дані завдання охоплюють всі теми курсу «Гроші і кредит» і відповідають програмним вимогам, мають професійне спрямування, потребують інтегрованого застосування знань, отриманих при вивченні даної дисципліни.

За складністю варіанти екзаменаційної роботи є рівнозначними.

Термін виконання – 80 хвилин, що відповідає вимогам, які висуваються до проведення екзаменаційних контрольних робіт.

Критерії оцінки виконання завдань екзаменаційної роботи

Оцінка виконання завдань екзаменаційної роботи з навчальної дисципліни «Фінанси» виставляється згідно з існуючим положенням за національною чотирьохбальною системою «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» відповідно до набраних балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

Підсумковий семестровий контроль при проведенні екзамену:

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання					Екзамен	Сума
Розділ 1	Розділ 2	Семінари	Індивідуальне завдання	Разом		
Теми 1-8	Теми 9-12	Рішення задач	5 балів	60	40	100
20 балів	20 балів	15 балів				

Кожен екзаменаційний білет з навчальної дисципліни «Гроші і кредит» складається з трьох завдань:

1 завдання.

10 тестових завдань, в яких необхідно знайти та зафіксувати письмово всі вірні відповіді.

2 завдання. Дати розгорнуту та вичерпну відповідь на теоретичне питання (в кожному варіанті – вони різні і охоплюють всі теми курсу);

3 завдання. Розрахунково-аналітичне (задача).

Максимальна кількість балів по кожному завданню становить:

1 завдання - 15 балів (сумарна оцінка правильності відповідей на 10 тестів, кожен з яких максимально оцінюється в 1,5 бали)

2 завдання – 15 балів ;

3 завдання – 10 балів.

Загальна максимальна сума балів за виконання екзаменаційної роботи становить 40 балів.

Сумарна оцінка по письмовій екзаменаційній роботі виставляється наростаючим підсумком:

1. Окремо оцінюється кожен вид запропонованих завдань виходячи з приведеного вище критерію оцінки;

2. Оцінки (бали) по кожному виду завдань складаються і формують підсумкову оцінку екзаменаційної роботи.

При оцінюванні відповідей на завдання екзаменаційної роботи встановлені наступні критерії:

1 завдання. Закриті тестові завдання. Сумарно максимально оцінюються в 15 балів.

Закриті тестові завдання, потребують вибору студентом правильних відповідей на задане питання серед наведених варіантів відповідей в тексті завдання. При цьому необхідно визначити всі вірні відповіді. Це завдання містить 10 тестів, відповідь на кожен з яких максимально оцінюється в 1,5 бали.

2 завдання. Два теоретичних питання, максимально оцінюється у 15 балів і вимагають максимальної повної і розгорнутої відповіді.

Найвищі бали 13-15. Від студента вимагається продемонструвати глибокі знання при розкритті питань, прослідкувати міжпредметні зв'язки, вміння мислити самостійно та формувати точку зору стосовно поставленого питання,

демонструвати обізнаність з широкого кола наукових та науково-періодичних джерел.

Високі бали 8-13. Студент досить повно та вірно розкриває усі аспекти поставлених питань, проте здатності до самостійного наукового пошуку не демонструє, відсутня авторська позиція.

Середні бали 4-8. У відповіді існують суттєві прогалини, зроблено несуттєві помилки.

Низькі бали 0-4. Плагіат з підручників, грубі помилки. Не викладено суть питання, відмова відповідати.

3 завдання. **Розрахунково-аналітичне завдання (задача), оцінюється у 10 балів.** *Високі бали - 10.* Виставляються, якщо студентом подано вірне рішення вказаної задачі, або проведені правильні розрахунки.

Середні бали 2-4. Виставляються у тому випадку, якщо студент в цілому розуміє сутність даного завдання, але не чітко формулює його визначення, допускає помилки і недоліки у розрахунках.

Низькі бали 0-2. Грубі помилки. Не викладено суть питання, відмова вирішувати завдання.

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ КОНТРОЛЬ З КУРСУ «ГРОШІ І КРЕДИТ»

Приклади завдань екзаменаційної роботи:

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. В.Н.КАРАЗИНА

Економічний факультет, семестр IV

Навчальний предмет “Гроші і кредит”

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №11

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

Знайдіть та письмово зафіксуйте всі правильні відповіді на тести

1. Обіг кредитних грошей регулюється наступними законами:

- а) емісія кредитних грошей здійснюється на основі зворотного принципу: їх випуск відбувається шляхом надання кредиту на умовах повернення у визначений час;
- б) грошова маса утворюється на основі взаємодії двох потоків – випуску грошей через банк і повернення суми кредиту після закінчення встановленого часу;
- в) забезпеченість кредитних грошей товарно-матеріальними цінностями, що витікає з реальних потреб товаровиробників та учасників товарообігу;
- г) погашення кредиту здійснюється у міру задоволення потреб товарообігу.

2. Принципами фінансової політики держави являються:

- а) сприяння розвитку виробництва, підтримка підприємницької активності;
- б) мобілізація і використання фінансових ресурсів для забезпечення соціальних гарантій;
- в) збільшення кількості та обсягів пільг в оподаткуванні для підприємців;
- г) раціональне використання природних ресурсів.

3. Вексель – це:

А) боргове зобов'язання відповідного зразка з правом на одержання зазначеної в ньому суми

у

- відповідний термін;
- Б) грошовий документ зі значно послабленою грошовою сутністю;
- В) грошовий документ з безумовним наказом власника рахунку виплатити зазначену суму;
- Г) вексель банку, виписаний під придбані векселі приватних осіб.

4. Фінансова система – це:

- А) закріплена державою форма фінансового устрою;
- Б) форма організації грошового обігу;
- В) сукупність форм грошового обігу;
- Г) сукупність методів грошового обігу;
- Д) форма фінансового устрою держави.

5. Об'єктами фінансових відносин є:

- а) будь-які грошові доходи;
- б) валовий внутрішній продукт;
- в) фінансові інституції держави;
- г) національний доход.

- 6.Що не включається в характеристику кредиту як явища руху:
- А) формування вільної вартості;
  - Б) сплата відсотків за кредит;
  - В) повернення запозиченої вартості кредитору;
  - Г) вивільнення запозиченої вартості з обігу позичальника;
  - Д) використання запозиченої вартості на потреби позичальника;
  - Є) розміщення вільних грошей у позичку .

7.Що не відноситься до форм кредиту, побудованих в залежності від суб'єктів кредитних відносин:

- А) банківський кредит;
- Б) довгостроковий кредит;
- В) державний кредит;
- Г) сільськогосподарський кредит;
- Д) комерційний кредит;
- Є) міжнародний кредит;
- Ж) особистий (приватний) кредит.

8.Чи можна вирішити питання повернення кредиту:

- А) наданням позичок під неходовий, некомплектний, нестандартний, недоброякісний товар та неліквіди;
- Б) використанням нерухомості як застави для отримання позички;
- В) використанням рухомого майна як застави;
- Г) наданням у заставу цінних паперів;
- Д) використанням поручительства як гаранта повернення позички.

9.Які ознаки включає банківська діяльність:

- А) надання на основі ліцензій банківських послуг;
- Б) об'єднання банківської з іншими видами підприємницької діяльності;
- В) створювати товариства або ПФГ від особи яких займатися торгівлею нерухомістю, реалізувати заставне майно і ін.

10.На яких фінансових посередників розповсюджується вимога обов'язкового резервування:

- А) на інвестиційні банки;
- Б) на страхові компанії;
- В) на комерційні банки;
- Г) на центральні банки;
- Д) на універсальні банки.

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

Дайте розгорнуту письмову відповідь на такі питання:

2.1. У чому полягає відмінність між факторингом та кредитом?.

2.2.Розкрийте сутність поняття «дисконт».

РОЗРАХУНКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ

Вирішіть таку задачу: Банк надає клієнту позику у розмірі 100000 грн. Визначте відсоткову ставку за кредитом, якщо позику видано на термін 1 рік, а кінцева сума сплати- 124800 грн. Відсотки нараховуються щорічно за простою схемою.